

служба, четохме, пѣхме черковно като даскали и народа ни одобри. Следъ отпускъ черковенъ, събранитѣ селски старейшини съ чорбаджията и поповетѣ, пазариха ни да имъ бждемъ даскали и цѣрковци - пѣвци за една година, двата, срещу заплата (1200) хиляда и двеста гроша; храната отъ ученицитѣ ще даватъ, а стая и отопление — училищата. И тъй, захванахме да учимъ децата, споредъ тогавашното учение: Ази, буки, веи, глаголи, добро, естѣ и прочие. Буквитѣ и сричкитѣ на думи много сж трудни. На пѣськъ, сложенъ на дѣска, се пишеха буквитѣ и сричкитѣ. Книга за учебници имаше тогава: Часословъ — наустница, псалтирь и светче — голѣмата книга. Нѣмаше тогава печатни учебници, освенъ единъ букваръ, нареченъ рибенъ букваръ, защото имаше въ него нарисувани печатни риби. Обаче букварятъ твърде рѣдко се намираще за проданъ. А гореказанитѣ други книги на цѣрковно-славянски езикъ се доставяха отъ Русия, — тамъ бѣха отпечатвани и подвързвани. Зданието училищно въ селото Долна-Орѣховица бѣше низко, тѣсно; всѣки ученикъ отдѣлно учеше. Освенъ дневно учение, но и вечеръ, нощемъ идваха възрастни лица да ги учимъ на четмо и писмо и черковно пѣние. Съ много усилия и извънреденъ трудъ учихме децата. Следъ една година 1860 за по лесно учение въведохме метода „Ланкастерова“, вмѣсто азбуки, вече преподавахме: а, б, в, г, д, по лесно. Написвахме за всѣки ученикъ тетрадка съ букви и срички, защото тогава бѣха рѣдкостъ печатни учебници около 1860 та година. И тъй, четири - петъ години въ село Долна-Орѣховица даскалувахме, но заплатата ни бѣше увеличена на 1500 гроша за двама ни. Облѣклото като на даскалъ тогава бѣше: сини потурки съ колаци; фесъ на главата съ плюскюль, салтамарка и червено поясье, на което имаше поставенъ лѣскавъ жѣлтъ дивитъ — калимаръ наричанъ — когото носятъ само даскалитѣ и който знае да пише“.

Въ скоро време, голѣма частъ отъ мѣстното, и това въ околността българско население, което съзнавало пагубното влияние отъ фанариотитѣ — грѣцкитѣ духовници и учители, които безмилостно го оголвали; започнали да критикуватъ своеволията на грѣцкитѣ попове и владици и изпращатъ до Високата порта заявления, съ които изтъкваха възмущенията си отъ грѣцитѣ и искали самостоятелна българска черква. Искрата за борбата съ духовното робство, както знаемъ отъ историята, отъ рано запалена въ Хилендарския манастиръ отъ Отца Паисия презъ 1762 година, не угаснала и се пренесла и въ тоя край. Търновския окръгъ е билъ по-събуденъ въ това отношение. Особено Горна-Орѣховица и Лѣсковецъ, където е имало добре уредени първоначални и класни училища, се ползували съ голѣмо име като будни центрове и като издигати въ просвѣтно